

Posudek na bakalářskou práci Zuzany Krohové: „Geopolitické aspekty rozpadu Jugoslávie: konflikt v Bosně a Hercegovině“

Bakalářská práce má celkově 59 stran, včetně 2 stran příloh a 6 stran použitých zdrojů.

Zuzana Krohová si pro svoji bakalářskou práci zvolila poměrně zpracované (ale pro tento typ studentské práce poměrně obtížné) téma týkající se příčin konfliktů v bývalé Jugoslávii. Deklarovaným hlavním cílem práce (str. 6) je nastínit – zejména vnější – geopolitické aspekty, které přispěly ke vzniku konfliktu v Bosně a Hercegovině (dále BaH) v devadesátých letech. Autorka si na počátku vytyčuje tři výzkumné otázky, které vyvozuje z vybraných teoretických přístupů. Prvou a hlavní z nich je, zda lze pokládat vnitřní kulturní rozdíly za hlavní a postačující vysvětlení konfliktu v BaH. Ve druhé výzkumné otázce se táže, co vedlo státy EU a NATO k zásahu v tomto konfliktu. Ve třetí otázce, která vlastně spadá do předchozí, zda byla hlavní motivací zásahu snaha o šíření „západních ideálů.“ Charakterem je práce kompilací informací a částečně i pokusem o diskusi materiálů převzatých z existující literatury, což je vzhledem k tématu přijatelné.

Nyní již k vlastnímu hodnocení bakalářské práce. Z hlediska formálních náležitostí a provedení považuji text za průměrný. Autorka se nevyvarovala některých překlepů a nesrozumitelností, včetně srozumitelnosti anglického abstraktu, který by bylo vhodné podrobit revizi. V textu jsem postrádal mnohem více přímých citací. Je sice odkazováno na tituly, z kterých byl text převzat, ale u mnoha konkrétních informací a tvrzení by bylo vhodné uvádět přesnou citaci včetně strany textu, odkud byla informace převzata. Zbytečné je nestandardní rozdělení seznamu zdrojů na „publikace“ (monografie a sborníky příspěvků), „časopisy“ (články v odborných časopisech), „elektronické zdroje“ (mix článků z elektronicky dostupných časopisů a ostatních materiálů), „magisterské a diplomové práce“ a „přednášky“. Při čtení to jen prodlužuje dohledávání jednotlivých prací v seznamu. Mapky světa č. 4 a 5 z práce Huntingtona (1996) podle mne nejsou správně převzaty (odlišují se od originálů) a také se evidentně nezakládají na administrativním členění BaH, jak je uvedeno ve zdrojích. Místo označení Muslimové bych spíše doporučoval používat termín Bosňáci. Nepletlo by se to. Uvádí např. Tabulka 4 vývoj podílu (nejedná se o počet, jak je uvedeno) Muslimů nebo muslimů? V úvodu (3 odstavec na str. 5) autorka odkazuje na souvislosti nového geopolitického rozdělení světa na začátku devadesátých let s řadou regionálních konfliktů po celém světě. U některých zmíněných konfliktů mi není tato souvislost zřejmá. Text podle mne také nemusel být rozsekán do tolika částí a pod-částí. Většina kapitol v rámci „těla práce“ má popisný charakter a některé informace jsou duplicitní.

Nyní ke zřejmě podstatnějším poznámkám směřovaným k logice a náplni práce. Kapitola 2 se sice jmenuje teoreticko-metodologický rámec, ale nic k metodologii nebo metodice v ní nenacházím. Může autorka vysvětlit jak se téma z metodického či metodologického hlediska snažila uchopit? Jakým způsobem při sestavování textu postupovala?

V ohledu k stanovenému hlavnímu cíli – tzn. nastínit vnější geopolitické aspekty konfliktu – lze rozlišení vnitřních a vnějších aspektů či podmínek považovat za relevantní. Může ho však autorka konkrétněji vysvětlit? Nakolik se tohoto rozdělení a

uvedeného cíle v samotné práci držela? Větší část textu podle mne popisuje vnitřních podmíněnosti či faktory konfliktu v BaH a méně podmíněnosti vnější či geopolitické aspekty.

Oceňuji snahu o vytvoření výzkumných otázek na základě teoretických konceptů. Vhodnější by ovšem podle mne bylo, kdyby byla různá teoretická východiska využita ke konstrukci alternativních hypotéz určité výzkumné otázky (odvislé od hlavního cíle práce), které budou následně testovány a vzájemně konfrontovány. Zde byly ovšem zvolené teoretické koncepty použity spíše k formulaci (resp. spíše zaštitění) různých a vzájemně nikoliv přímo souvisejících výzkumných otázek (kap. 2 na str. 8-10).

Jako první a zřejmě i hlavní teoretické východisko byla použita Huntingtonova teze o střetu civilizací. V kontextu práce a vytyčeného cíle je hlavní výzkumná otázka vztahující se k této tezi legitimní. Názory na relevanci, originalitu a hlavně odbornou kvalitu populárního a zpolitizovaného Huntingtonova konceptu jsou rozporuplné a dovoluji si říci, že odborníky je dnes spíše odmítán. Alespoň náznak kritického pohledu bych v tomto ohledu očekával v úvodních pasážích, materiálů existuje dost. Tvzení, že tato teze představuje „stěžejní teorii pro řadu vědních disciplín, včetně sociální geografie“ (s. 8) je přinejmenším nadsazené. Konečně i závěr této bakalářské práce vyznívá proti tomuto konceptu.

Osvětlit bych chtěl vazbu dvou dalších zvolených teorií (tj. neorealismus a neoliberalismus) na druhou, resp. třetí výzkumnou otázku. Zejména u třetí otázky mi tento vztah není jasný. Opravdu je neoliberalismus v mezinárodních vztazích takto možno spojovat s prosazováním tzv. západních hodnot, jako jsou demokracie a dodržování lidských práv? Nejen, že teoretické ukotvení výzkumných otázek není průhledné, ale celkově je jim věnována menší pozornost a dané kapitoly tak působí trochu jako přílepek.

Studii Zuzany Krohové hodnotím celkově jako průměrnou bakalářskou práci. S žádostí o vyjádření k výše učiněným kritickým poznámkám ji doporučuji k obhajobě.

Na Skalce 12. 6. 2011

Josef Novotný